



**VERENIGING
NEDERLANDSE
RIVIERGEMEENTEN**

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Participatie
Postbus 20901
[REDACTED] DEN HAAG

Onderwerp Zienswijze Ontwerp Programma IRM
Datum 5 februari 2024

Geachte [REDACTED] [REDACTED]

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het Ontwerp Programma Integraal Rivier Management. Wij zijn betrokken bij het opstellen van het Ontwerp Programma, maar willen graag de volgende punten mee geven over het Ontwerp en voor de verdere uitwerking van het programma. De VNR onderschrijft het doel van IRM om te komen tot 'een toekomstbestendig rivierengebied dat als systeem goed functioneert en meervoudig bruikbaar is' en werkt daar graag aan mee.

Aan de slag

We zijn al lang aan het werk om een beeld te krijgen van wat er nodig is om ons rivierengebied veilig en toekomstbestendig te maken. Daar is in het Deltaprogramma mee gestart met de Voorkeursstrategie 'krachtig samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming'. Gemeenten stonden klaar om de maatregelen mee uit te werken, maar er was meer onderzoek nodig. Via LTAR is Integraal Rivier Management in gang gezet.

In het proces om te komen tot het Ontwerp Programma IRM is het rivierensysteem in beeld gebracht. Het is goed dat de werking van dit systeem in termen van bodemligging en waterafvoer en de onderlinge afhankelijkheden daar in, inzichtelijk is geworden. Ook weten we nu dat de rivier een natuurlijk systeem is, dat zijn eigen gang gaat. Daar moet rekening mee gehouden worden. En er werd duidelijk dat we aan de slag moeten blijven voor een toekomstbestendig rivierengebied.

In de tussentijd worden we nu al geconfronteerd met weersextremen die voor over een langere termijn voorspeld waren en heeft het Rijk het principe water en bodem sturend geïntroduceerd. Gemeenten onderschrijven dit principe.

VNR Bureau
Postbus 416
6710 BK EDE
Telefoon (0318) 438863
E-mail [REDACTED]
Internet www.VNRgemeenten.nl



**VERENIGING
NEDERLANDSE
RIVIERGEMEENTEN**

Het programma IRM is een programma van het Rijk in samenwerking met de regio; de provincies, waterschappen én gemeenten. Het in kaart brengen van het riviersysteem is een Rijksverantwoordelijkheid en een plan op abstract niveau. Ook het opstellen van de doelen en beleidskeuzes zijn een Rijks-verantwoordelijkheid. In dat riviersysteem krijgen de vijf rivierfuncties hun plek. Voor gemeenten is de inpassing van economische en maatschappelijke ontwikkelingen een belangrijk aandachtspunt. Die moeten veel nadrukkelijker mee gewogen worden.

Als gemeenten constateren we dat er nu een technische basis ligt met de beschrijving van het riviersysteem, maar concrete oplossingen en acties worden nog nauwelijks genoemd. En daar is op korte termijn wel behoefte aan. Wel zijn er BKL-reserveringen ingetekend, die de keuze van gemeenten voor het vorm geven van andere urgente opgaven onzeker maken. En daarmee de zekerheden en toekomstverwachtingen van burgers raken.

Maatregelen, ruimteclaims en schuurpunten

De maatregelen om de doelen te halen worden in de regio uitgevoerd en hebben invloed op de keuzes die gemeenten maken. In een gemeente komen veel opgaven samen die van invloed zijn op de inrichting van een gebied. We zien IRM als één van de opgaven die in onze omgeving aan de orde is en die op meerdere plekken schuurt met andere opgaven.

Bij de uitwerking van IRM is veel meer verbinding nodig met de vele andere programma's in het ruimtelijke domein (HWBP, PAGW, Rijnmond Drechtsteden, IJsselmeer, PPLG's). De ontwikkelingen gaan snel, de opgaven waar we als gemeenten mee geconfronteerd worden zijn groot (energie, woningbouw, klimaatadaptatie) en die moeten allemaal een plek krijgen. IRM kijkt naar buitendijks gebied, maar maatregelen zullen ook binnendijks ruimte gaan vragen. De BKL-reserveringen zijn gedaan in het Ontwerp programma. Binnendijks wordt, bijvoorbeeld in de provinciale puzzels, gekeken hoe de opgaven een afgewogen plek kunnen krijgen. Wellicht is daar ook buitendijks gebied voor nodig. Er is in ieder geval een grote onderlinge afhankelijkheid.

IRM geeft een basis, maar de concrete impact en deze onderlinge afhankelijkheden zijn nog niet in beeld gebracht. Om verder te kunnen is dat wel nodig. Dan wordt het voor gemeenten inzichtelijker wat er in de omgeving te gebeuren en gepland staat, maar dan wel in de onderlinge samenhang. Dan wordt ook duidelijk waar het ruimtelijk 'schuurt'.

Gemeenten moeten betrokken blijven worden bij die keuzes die gemaakt worden. De inbreng van regionale kennis en belangen zijn daarbij essentieel en moet echt onderdeel uitmaken van het nog vorm te geven proces. Die interactie moet serieus opgepakt worden. De impact en uitwerking van de plannen zien wij graag terug in gebiedsvisies, die een belangrijke rol spelen. De gedachtenlijn moet veel meer worden dat de verschillende functies bediend worden en dat daar dan het proces op ingericht wordt. Als gemeenten blijven we er alert op dat de uitwerking plaats vindt in de gebieden.



**VERENIGING
NEDERLANDSE
RIVIERGEMEENTEN**

Inbreng, samenwerking en betrokkenheid

In het proces om te komen tot het Ontwerp programma Integraal Riviermanagement zijn (bestuurders van) gemeenten regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het proces, bijvoorbeeld door presentaties en gesprekken over IRM in de taakgroepen van de VNR. Wij zien dat opmerkingen die gemaakt zijn voor een groot deel mee genomen zijn, over de inhoud en over het proces.

Het is goed dat het Rijk de beslissing neemt over maatregelen voor bodem en water, maar zodra er in gebieden aan de slag gegaan wordt moeten gemeenten mee genomen blijven worden. Gemeentelijke betrokkenheid en inbreng in de genoemde gebiedsprocessen is essentieel.

In die gebiedsprocessen komen alle ruimtelijke sporen en uitdagingen samen en dat gaat niet met de huidige (sectorale) manier van werken. Door bijvoorbeeld aan de slag te gaan met één pot geld en één manier van werken zouden er stappen gezet kunnen worden. Maar het gaat ook over de bestuurlijke sturing. In de gebiedsprocessen brengen wij de regionale kennis en belangen in en zoeken naar oplossingen. Als we de oplossing niet vinden, is het wel belangrijk dat we ook benoemen wie dan wél de knoop doorhakt. Wie heeft welke rol en welke verantwoordelijkheid? Want uiteindelijk gaat iedereen voor hetzelfde doel, ons toekomstbestendig rivierengebied. Daar moeten nog veel stappen voor gezet worden, terwijl we allemaal aan de slag willen. Voor deze ontschotting én (bestuurlijke) samenwerking mag en moet meer aandacht zijn en ferm op ingezet worden. Gemeenten willen daar hun inbreng voor leveren.

In het Ontwerp Programma staan de routekaarten voor verdere uitwerking van het programma. Daar wordt twee jaar de tijd voor genomen. Om niet twee jaar stil te staan, én te kunnen leren uit de praktijk van een andere manier van samenwerken en het om gaan met schurende ruimteclaims, dringen wij er op aan om aan de slag te gaan. Zoals bijvoorbeeld in de Gelderse Poort, de IJsselvechtdelta, Vierwaarden en het zuidelijk Maasdal.

Naar het vervolg

Met een doorkijk naar 2100 is duidelijk dat water de ruimte nodig heeft. We moeten meer rekening houden met de natuurlijke loop en gedragingen van de rivier. De ruimte is nu beperkt en dat moet meer worden. IRM gaat uit van rivierfuncties, maar er moeten wel scherpe keuzes gemaakt worden. Want niet alles kan meer. Samenwerking is daarbij de rode draad.

Het zou mooi zijn als er binnen IRM vanuit een handelingsperspectief gewerkt kan gaan worden (waarna kaders vast gesteld worden), in plaats van in kaders te werken.



**VERENIGING
NEDERLANDSE
RIVIERGEMEENTEN**

Het doel van Integraal Riviermanagement is een toekomstbestendig riviereengebied dat als systeem goed functioneert en meervoudig bruikbaar is. We doen dit om onze inwoners en bedrijven te beschermen, perspectief te bieden en een mooie omgeving te realiseren. Veel instanties staan ver af van de inwoners. We moeten niet blijven hangen in alleen technische discussies. In een volgende fase moet ook de maatschappelijke discussie met inwoners gevoerd worden.

Als gemeenten zijn we goed betrokken en hebben, ook als en via de VNR, al veel tijd in het proces gestoken. In de volgende fase blijven wij graag betrokken; door geïnformeerd te worden, inbreng te leveren en als gemeenten concreet aan de slag te gaan in de gebiedsprocessen. Want dat is noodzaak.

Met vriendelijke groet,



Voorzitter